

Szokatlan nevelési gyakorlat

A Szegedi Járási KISZ-bizottság egy új, nagyon jelentős akció szervezett a közeljövőben.

Mint azt december 17-én a szegedi ifjúsági pinceklubban rendezett aktív értekezleten Karsai Árpádnétől, Krasznai Mihálytól és Ocsák Miklóstól, a Bizottság munkatársaitól megtudtuk a kezdeményezés lényege az, hogy egyetemi és főiskolai hallgatókat vonjunk be a járás KISZ alapszervezeteit patronáló munkába.

Mit várunk ezektől az egyetemistáktól, főiskolásoktól? A tanszékek azt, hogy nevelőmunkájuk hatékonysága — elsősorban a közéleti, politikai munkára való jobb felkészítés — erősödjék. A tanári pályára való felkészülés során eddig csak az iskolák meglehetősen zárt világában folytak nevelési gyakorlatok a hallgatók; ahol bizony elég szűkreszabott lehetőségek adódtak a közéleti tevékenység gyakorlati tapasztalatainak megszerzésére, önálló politikai munkára. A tanszékek azzal a szándékkal küldték diákjaikat erre a szokatlan formájú nevelési gyakorlatra, hogy az egyetemen, főiskolán megszerzett műveltségi többletet úgy hasznosítsák a környék fiataljai között, hogy ezzel öket művelődésre, közéleti emberré formálódásra ösztönözzék. A járási KISZ Bizottság pedig azt várta tőlük, hogy munkájukkal segítsék az alapszervezetekben a szervezeti élet erősödését, a helyi KISZ és úttörőcsapatok kapcsolatának kialakítását. Azt, hogy beilleszkedve a helyi sajátosságokba segítsék vezetni az adott alapszervezeteket és úttörőcsapatokat vállalkozniak részt gondjaik megoldásában; illetve az ottani viszonyokról és munkáról rendszeresen informálják a járási bizottságot.

Jó és nemes szándékok ezek, s hogy hasznos, konkrét eredményeket hozó munkát adnak, arról az első néhány hónap az akció szervezőit is, résztvevőit meggyőzhette. Az eddigi munkát értékelve szóba kerültek persze a hiányosságok is. A tapasztalatok arra mutatnak, hogy az aktív munkát alaposabban meg kell ismerkedniük az akcióprogramokkal, ezeknek megvalósításában öntevékenyebben kell részt venniük, ugyanakkor a járási bizottságnak is többet és tervszerűbben kell foglalkoznia a hallgatókkal. A tanszékeknek pedig — az egyetemi és főiskolai KISZ-szervezet konkrét, és nem csak ígérgetésekből álló segítségével — gondosabban kell kiválasztaniuk erre a munkára a hallgatókat.

Van ezen a területen bőségesen tenivaló. És ha valahol kell és érdemes közösségi, közéleti nevelőmunkát végezni az egyetemistáknak, főiskolásoknak, akkor elsősorban a KISZ vidéki alapszervezeteinél kell és érdemes. Sok szó esett erről azon a kis fogadáson, amelyen megköszönték értékeltek a leendő tanárok segítségét a járási bizottság elismert vezetői. S ami nagyon örömdetes volt: nemcsak a legjobban dolgozó hallgatót — akit kedves figyelemmel követték — is megjutalmazták — mint például

dául Berkes Ildikó, Farkas Katalin, Horváth Valéria, Juhasz Nándor, Kallai Mária, Tóth Ferenc, Zichó Ilona értékelték pozitívan a kezdeményezést, örültek annak, hogy ilyen nevelési gyakorlat részesei lehetnek, hanem azok is, akik lassabban illeszkednek bele a helyi körülményekbe, tovább akarnak dolgozni.

Megtanulnak-e gyógyítani?

Meg tudunk-e birkózni a tudomány „robbanásával”? Elegendő-e az egyetemi képzés alatt szerzett ismeretek, tapasztalatok ahhoz, hogy a választott hivatásra felkészítsenek? Vajon az egyre bővülő tudományos ismeretekből azokat sajátítják-e el hallgatóink, amelyeknek gyakorlati alkalmazására jövőre életükben a legnagyobb szükség lesz? Jelenlegi oktatási rendszerünkben van-e olyan összhang az elmélet és a gyakorlat között, hogy önállóságra neveljünk? — Van-e szükség a felsőoktatás radikális reformjára, s ha igen, akkor ezt hogyan valósítsuk meg? Melyek egyes szakterületeken a legégetőbb problémák?...

Ahány ember annyiféleképpen felvetődő kérdés, válasz és elképzelés: a viták, a reformok korszaka az oktatásban. Véleményt nyilvánítani, javaslatokat tenni és állást foglalni még a szakterületeknek is nehéz. A legjobb megoldásokat kereső kísérleti periódus elején vagyunk. A hibaforrásoknak is, a megoldásoknak is csak egy-egy részletet látjuk át: de ebben a „reform korszakban” minden részlet nagyon fontos lehet, minden olyan észrevételt fontolóra kell venni, amely előbbre viheti ügyünket. — Ezért beszélgettünk el a közeljövőben jónéhány Szegeden végzett fiatal orvossal és szigorlóóvással.

A téma: a gyakorlati orvospérezés. Amelynek problematikáját szinte annyiféleképpen közelítették meg, ahányan résztvevői voltak a beszélgetéseknek. Véleményüket persze jelentősen befolyásolta egyéniségük, élet és munkakörülményeik, a különböző gyakorlati során az egyetemen és a vidéki kórházakban szerzett tapasztalataik — az általánosítás igényével élnünk eleve kizárt. A felvetődött gondolatok közül a legtöbbször elhangzottakat, a legjellemzőbbeket idézzük:

„Az általános gyakorló orvos képzés jelenleg — nemcsak Szegeden, de országosan sem felel meg a követelményeknek. Az általános gyakorló orvos fogalma olyan orvost kellene jelentessen, aki sokféle területen rendelkezik megfelelő szintű elméleti és gyakorlati ismeretekkel. Sajnos, egyelőre az a helyzet, hogy hat év alatt minden egyes szakterület — egyre növekedő — anyagát bele akarják tömni a hallgatókba; a gyakorlati képzés pedig háttérbe szorul. De: orvospérezésünk alapvető nehézsége nem elsősorban az ismeretek szakadatlan növekedésén alapul, hanem azon, hogy az oktatási feltételek és a hallgatói létszám között egyre nő az aránytalanság. Amíg a mostani feltételek mellett, amelyek legfeljebb száz főnyi létszámú évfolyamok képzéséhez megfelelőek, két-háromszáz fős évfolyamokkal kell dolgozni nem lehet előbbre lépni...”

„A jelenlegi kubatúragondok és technikai felszereltség mellett nem lehet megfelelő szintű gyakorlati képzést folytatni. Túlszűrtől az órarend, sok a hallgató, kevés az idő a gyakorlatokra. Pedig a kisebb létszámú csoportok gyakorlati oktatását lenne jó megvalósítani. De nem a klinika-folyosókon állva. És nem olyan műszerezettség, hogy néha még a beteg vérnyomásának ellenőrzése is gondot okoz. Legjobb a rutinvizsgálatokat lehessen megfelelően gyakorolni...”

„Sokkal több klinikai gyakorlat kellene. S a hallgatók ne csak a tantervben kijelölt időpontban lássák a beteget, ne csak pillanatképeket kapjanak róla, hanem dinamikus ismerkedjenek meg a betegséggel az észlelés egész időszakban végigkísérve azokat konkrét megjelenési formájukban, hiszen az életben is így találkoznak majd velük. Persze, ehhez a hallgatók nagyobb aktivitására és lelkiismeretességére is szükség van, s a gyakorlatvezetők rátermettségére, tapasztalataira és megfelelő hozzáállására is feltétel. Az lenne a jó, ha igazán megfelelő tudású oktató, nevelő gyakorlatvezetőre lenne bízva minden csoport, akik a hallgatókkal egyénileg is foglalkoznának...”

„Meg kellene próbálni bevinni a hallgatókat oktatóik felügyelete alatt, egyéni felelősségük mellett a gyógyító munkába. A saját élményű tapasztalatokon keresztül jobban kialakulhatnak felelősségteljesebb orvosi gondolkodásuk. Az aktivitást, az önállóságot fokozni a tanév alatti és a nyári gyakorlatokon is...”

„Csak olyan vidéki kórházakba, gyógyintézetekbe lenne szabad gyakorlatra kiengedni hallgatókat, ahol megfelelően gyarapíthatják gyakorlati ismereteket, idejüket valóban betegápolással, vizsgálatokkal, injekciózással, műtéti asszisztálással töltik...”

„A fekvőbetegellátás oktatása mellett nagyobb időt és energiát kellene fordítani a járóbetegellátás oktatására is...”

„A szigorló év a jelenlegi formájában nagyon felemás módon szolgálja a gyakorlati képzést. Egyes helyeken annyira dolgoztatják a szigorlót, hogy vizsgáira csak éjjel tud készülni, ezért a napközben végzett munkája sem, a tanulása sem teljes értékű. Másuttal az ellenkező végtel van s a hallgatók a szigorlóévet gyakorlatilag, a gyakorlat helyett, a vizsgákra való felkészülésre használják. Talán az lenne a jobb megoldás, ha hatodévből a hallgatók megfelelő helyeken egész napos, ügyeleti szolgálattal egybekötött intenzív kórházi munkával töltenék és felelősségük is lenne...”

„Keresni kellene annak a módját is, hogy az egyetem elvégzése után a fiatal orvosok olyan beosztásban helyezkedjenek el, ahol gyakorlati ismereteket további két-három évig megbízhatóan tökéletesíthet és csak ezután kerülhessenek felelős — például körzeti orvosi — beosztásba...”

Tizenkét fiatal orvos véleményéből, a legjellemzőbb gondolatok — szinte valamennyien elmondták a fentieket. Lehet-e megalapozatlannak, véletlennek tartani az elmondottakat? Értékelésük kapcsán számtalan szempont vetődhet fel, de úgy gondoljuk, hogy az orvospérezés reformja során érdemes fontolóra venni fiatal orvosainknak a gyakorlati képzés problémáival kapcsolatos észrevételeit.

Wittmann Tibor nívódíjas

Január 5-én a Magyar Tudományos Akadémia klubjában Köpeczi Béla, az MTA Ióttárhelyettese ünnepség keretében 22 kutatónak az Akadémiai Kiadó 1970. évi tudományos és kritikai nívódíját nyújtotta át több éve megjelent jelentős hazai és külföldi tudományos műveikért.

A jutalmazott kutatók egyike egyetemünk oktatója, a Középkori Egyetemes Történelmi és Latin-Amerika Történelmi Intézet tanszékvezető egyetemi tanára, Wittmann Tibor. A kitüntetett mű 1969-ben jelent meg francia nyelven: Les gueux dans les „bonnes villes” de Flandre (1577—1584) — A koldusok Flandria „jó városában” (A mű a szerzőnek a németalföldi forradalom és szabadságharc történetével kapcsolatos kutatásainak — amely számos más tanulmányt is eredményezett — lényegét tartalmazza, külföldi kutatók számára. A problémával elsősorban francia nyelvű kutatók foglalkoztak. (Mivel egy olyan fontos kérdést kell megoldani, hogy a XVI. századi németalföldi felkelés hogyan járul hozzá Európa első kapitalista társadalmának kialakulásához, szükséges a nemzetközi együttműködés. „Ennek az átmeneti korszaknak (ti.: a XVI. sz.) az összetettsége elvi kérdések és nehéz problémák egész sorát veti fel, és kívánatos lenne, hogy marxista és nem marxista történészek egyesítsék erőfeszítéseiket azon törvények meghatározására, amelyek a németalföldi forradalmat szabályozták. „E mű jelentős hozzájárulást az említett problémák megoldásához és a marxista történetírásnak újabb sikerét is jelenti.

A „koldusok” (gueux) Flandria és Brabant tartomány városainak és falvainak szegényei. A legjelentősebb három „jó város”: Gent, Brugge és Ypern. A „koldus” diktatúra, amely a Gentben kirobbant felkeléssel vette kezdetét 1577 októberében, a forradalom csúcspontját is jelentette.

Gyengéje leginkább a parasztkérdésben mutatkozott meg, ami általában a forradalom gyengéje is. Nem tudták intézményesen bevinni a parasztságot — a feudalizmus felszámolásával — a spanyol abszolutizmus és a vallon ellenforradalom elleni harcba. A kálinista valláspolitikai akadályozta a katolikus parasztság bevonását és a forradalom belső bázisának kiszélesítését. Mindezt nem egyszerűen a „koldus” diktatúra vezetőit kell elmarasztalni. Objektív oka a falusi társadalom és a mezőgazdaság szerkezetének fejletlenségében keresendő. Ezért ...nem játszott olyan döntő szerepet, általában a parasztság a németalföldi forradalom idején, mint a későbbi forradalmakor.” A forradalom korlátai a kor korlátai is.”

E mű tudományos értékével megbecsülést szerez hazánknak, a magyar történetírásnak, egyetemünknek.

Aki közelebb akar kerülni a németalföldi „aranykor” kultúrájához, nem mulaszthatja el elolvasni a szerzőnek magyar nyelven írt *Németalföld aranykora* c. művét.

N. L.

Magyarázat van, de megoldás...?

Szakember és anyaghiány — hideg kórtermek — raktár a pincében

kiseleztezték műszerekről szerelik le a még használható alkatrészeket, hogy azokat későbbi javításoknál felhasználhassák. Ilyen toldozó-foldozó igyekezettel szerelnek össze esetenként három-négy rossz műszerből egy jót. Az igyekezet, a jó szándék megvan bennük: de sokszor csak nehezképpen vezet eredményre. Súlyosbíttja nehézségeiket az is, hogy az újonnan beszerzett műszerek is hibásan érkeznek. (Például a napokban érkezett 18 új vérnyomásmérőből 7-et eleve használhatatlan állapotban kaptak.) A kéziműszerek javításában nem várható a közeljövőben jelentős minőségi változás, a nagyobb értékű műszerek karbantartása terén viszont igen. Az Egészségügyi Minisztérium státuszokat és anyagi alapot adott arra, hogy az egyetemen belül létrehozzanak egy *elektromechanikai műhelyt*. E ház „vállalat”-nál előre láthatólag hamarosan 10—12 speciális szakember fog azon dolgozni, hogy elsősorban megelőző karbantartással óvja a több millió értékű gépparkot. Az új elektromechanikai részlegnek a műszerezettség 80%-ban már biztosított, most válogatják a szakembereket. Atmenetileg persze még lesznek problémák az új részleg indulása ellenére is, hiszen időbe fog telni, amíg a dolgozók megfelelő helyismeretre, gyakorlatra tesznek szert. Hogy ez minél előbb megtörténjen, ahhoz a tanszéki mechanikusok aktív segítségére is szükség van, együtt kell dolgozniuk a régi és az új szakembereknek az egyetem műszerparkjának üzemképességéért: az előbbre lépés-

hez adott feltételeket együttesen kell kihasználniuk.

Raktározzunk, de hol?

— vetődik fel egyre sűrűbben a kérdés, amire a Gazdasági Igazgatóság sem tud válaszolni az esetek többségében. Köztudomású hosszú évek óta, hogy az egyetem kinőtte kubatúráját. A gyógyító, oktató, kutató munka fejlesztése következtében egymás után szorultak ki a szociális és egyéb kiszolgáló részleg az intézetek területéről, illetve lesz mind szűkebb és szűkebb számukra a hely. Az e munkaterületen dolgozók egyre rosszabb körülmények közé kerülnek s egyre nehezebb megbecsülniük, megvédeniük az egyetem tulajdonát. Raktár a pincében, raktár a padlásán — talajvíz és tűzveszély dacolva: a raktárosok személyi felelősségével a tárolt anyagokért. Lehetetlen helyzet. Új területek ilyen célra nincsenek — szinte megoldhatatlan feladat elé állítja a Gazdasági Igazgatóságot a felújítás alatt álló intézetek berendezésének elhelyezése is. Sokszor olyan anyagokat, műszereket sem tudnak elszállítani a klinikák raktáraiból, amelyre ott már nincs szükség és a mostoha körülmények között tönkremehetnek. — Ezeket a gondokat némileg enyhíteni majd csak az új építkezésekkel tudnak. De: feltétlenül szükség lenne arra, hogy az intézetek vezetői a klinikák fejlesztésénél vegyék figyelembe azokat a problémákat is és házon belül dolgozókkal együtt keres-

sék a lehetőségeket a megoldásra, hogy az alapfeltételek hiányosaiból adódó sürölódásoknak legalább egy része elkerülődjék.

Termel a termál?

meleget? Sajnos, nem — s ezért volt ezen a télen a sok évi átlagnál jóval több baj a fűtéssel. A termálkút eredeti kapacitása perccenként ezer liter 92 fokos víz — elméletileg bőségesen biztosítja az intézetek ellátását: indokolt volt tehát megpróbálkozni a termálfűtésre való áttállással. Csakhamar előre „be nem tervezett” problémák jelentkeztek. A kút ásványi anyagokban gazdag vízből kicsapódott vízkő eldugaszolta a csőrendszeret a kút hozama egynegyedére csökkent az eredeti kapacitásnak. A hordalékos anyag kikezdte a fűtőrendszer régi csővezetékeit és a fogadószervezeteket is. Ennek következtében le kellett állni a termálfűtéssel és gyorsan „visszaváltani” a régi kazános rendszerre. De: kevés volt a szén és még kevesebb a fűtő — s bizony beszerezni mindkettőt nehéz volt. A helyzet napjainkra normalizálódott és remény van arra, hogy az idén már nem lesz ilyen gond. A termál szakemberek segítségével valószínűleg a kutat is sikerül az eredetileg tervezett kapacitásra kényszeríteni. A jövőben azonban a biztonság és a gazdaságosság érdekében valószínűleg gázfűtés bevezetésére kerül sor. A tervezett új kazánház már gázfűtésű lesz, három magányosú kazánal.

Ha lassan is, de talán sikerül egy-egy lépést előbbre haladni a felsorolt nehézségek leküzdésében. A mai szűkös körülmények és lehetőségek között azonban senki se várjon csodákat...

SZ. M.